

Silmadega armastuse lugu kuulates

Kriitik **Ago Herkül** sai balletti vaadates lisaks julgetele rühmatantsudele elamuse ka lavastusse põimitud viiulikontserdist.

Jean Sibelius, Youri Vámos "Shannon Rose"

Lavastaja-koreograaf Youri Vámos, lavakujundus Michael Scott, dirigent Aivo Välja. Esietendus Estonias 17. märtsil.

Rahvusooperi värske esietendus veenab, et peaballettmeister **Tiit Härm** järgib oma esteetiliselt programmi. Kahe-kolme hooaja tagused itaalia koreograafide **Mauro Bigonzetti** "Coppélia" ja **Luciano Cannito** "Cassandra", läinud novembris esietendunud soomlase **Jorma Elo** "Red with me" on kõik, oma mahulistele erinevustele vaatamata, olnud kandvad etendused. Härmil teatri plastiline stiil on muljetavaldav. Täna on Estonias õnnestunud teostunud klassikalise koolituse ja kaasaegse tantsu kooskõlastamine. Olgu etendused ise lahendatud varvastantsu tehnikale tuginedes või nn moderntantsus, lavastajatel on kõik peensusteni läbi mõeldud ja trupil meisterlikult esitatud.

Seekordne ungari koreograafi **György Youri Vámos** "Shannon Rose" jätkab eelnevate külalislavastajate võtmes. Etenduse aluseks Iiri lugu – kena, isepäine

ja üksildane Rose (**Marina Chirkova**) on hädas kahe mehega. Lesestunud külakooliõpetajaga (**Vladimir Arhangelski**) on ta äsja laulatatud, kui saabub suursuguse hoiaku ja meeldiva välimusega inglise ohvitser (**Linnar Looris**). Rose ei kuula enam mõistuse häält ja tormab öisele kohtamisele inglasega. Külalainike tõekspidamised ei luba Rose'ile seda suhet ja nõnda on ehe armastus määratud hukule.

Lugu on balleti jaoks sobiv, võimaldab luua intensiivse ja omanäolise lavategevuse, mitmete mõnusalt portreeteritud rollide, arvukate ansamblite ja kõrvalosadega – Rose'i isa, preester, külalainar, noortekamba juht ja tema naine (imetore esitus **Heidi Koplilt**).

JEAN SIBELIUSE ÜLDSE MITTE balletiks mõeldud muusikat kasutades ei püüdle lavastaja "reaalusele" muusika rütmi ja struktuuri lahtitantsimisele. Koreograaf tabab tundlikult muusikas peituvad võimalused. Isegi nendel juhtudel, kui koreograaf astub vaidlusse või otsesesse vastasseisu heliloojaga, ei teki nendes vastandustes kordagi vastandumist esteetiliselt positsioonidelt.

Omanäoline ja huvitav on Vámosil loodud liikumiste loogika. Lavastaja ruumikasutuse meelisvõtteks on kogu lavakompositsiooni frontaalne ülesehitus. Samas alati küllusliku ja vaimuka liikumiste spektriga. Olgu siis tegemist dueti, nais- või meessolisti mono-

loogi, kolmikute-nelikute visioonidega või suurte rühmatantsudega (nendes ülijulgelt rekvisiidina taburette kasutades), nad on kõik alati kantileensed, liigutus liigutusest harmooniliselt väljakasvavad, kerivad iga kord oma selget plastilist leitmotiivi ja arendavad lavalugu edasi. Rühmatantsude lavastamisel on Vámos suisa suurmeister. Tantsud pakatavad pingest ja üllatuslikest inimkehade kooslustest.

Lavastus tervikuna on väga tänapäevane variant XX sajandi 30. aastate draama-balletist. Soravalt oma lugu jutustav. Filosoofilis-poliitiliseks kirjutatud süžee kulg on kavalehele kantud pedantse põhjalikkusega. Etendust vaadates tundub, et koreograaf Vámos eriti täht-tähelt libretist Vámosist ei järgi ja

EFEKTSED LAHENDUSED: Massistseenid sööbivad mällu.

Estonias on õnnestunud kokku sulatatud klassikaline koolitus ja kaasaegne tants.

HARRY ROSPU

**EFEKTSED LAHEN-
DUSED:** Massi-
stseenid sööbivad
mällu.

ega sõnasõnalist ümberjutustust balletilavalt ei ootagi. Vaatajale on jäetud piisavalt vabadust laval toimuva oma-poolseks interpretatsiooniks. Samas lavastajale olulistest stseenides – andekale teatrimehel kohaselt – toob Vámos talle vajaliku ja ainuvõimaliku lahenduse kindlakäeliselt vaatajani.

ENIM MÄLLUSÖÖBIVAD ON massistseenide süzeeliste momentide lahendused – alati originaalsed, plastiliselt kujundlikud ja efektsed. Kahjuks ei ole seda solistide duetid ja liig pikad monoloogid. Neis antav psühholoogilisus ja tunded on ühe reaga öeldavad. Sellest tingituna II vaatuse algusestseenid veidi venivad. Ka on keeleliselt üsna ühekülgne meespeategelase – lehestunud koo-

**Estonias on
õnnestunud
kokku sulat-
atud klassi-
kaline
koolitus ja
kaasaegne
tants.**

liõpetaja – osa. Sammude konstruktiivsed kombinatsioonid ei kasva ise etenduse käigus ega vii suurt edasi ka lagu ennast.

Lavakujundus ja kostüümid (**Michael Scott, Daniel Laurent**) on tõeliselt õnnestunud ja stiilne variant, oma värvi ja valgusgammaga püüdliselt interpreteerides traagilist teemat. Kogu kujundust ja kostüüme ühendav põletatud oranž toon liidab ruumitervikuks kogu lavapildi koos seal toimuvaga. Mitte liigilusoorsed, vaid märksüsteemis antud tegevuspaigad tagavad etenduse selguse ja ladusa kulgemise.

Balletitrupp tervikuna on viimaste hooaegadega saavutanud ühtlaselt nauditava taseme. Noor seltskond võis esietendusel sirgeselgselt nautida publiku lausa tormilist ovatsiooni. Estonial pole täna lavale tuua võimukalt eredat staari ega primadonnat – selle tühimi-ku täitis seekord suurepäraselt viiulisolist **Andrus Haav**. Etendust tõsis kroonijuveelina ehtima II vaatusesse põimitud viiulikontsert. Minu silmadega nähtu ja kuuldu põhjal suutnuks enamat vaid Yehudi Menuhin, kuid nagu teame, on tema juha Jumala kõrval. Kogu dirigent **Aivo Välja** ja orkestri seekordne õhtu oli *summum bonum* (lad k kõrgeim punkt)!

Tantsufilosoofiliselt kõlajõult on "Shannon Rose'i" etendus viimaste hooaegade Estonia balleti näjooni meeldivalt mitmekesisistanud.